

PROF. DR. İSMAİL CEVAT GERAY

Nail TAN

TDK dernek dönemi (1932-1983) üyelerinden (Üye No: 1975/1216), Emekli Öğretim Üyesi Prof. Dr. İsmail Cevat Geray; kalp rahatsızlığı tedavisi gördüğü Anakara Ü Tıp Fakültesi Cebesi Hastanesi Kalp Merkezinde, 23 Temmuz 2018 Pazartesi günü hayata veda etti. Cenazesi, 24 Temmuz 2018 Salı günü SBF'de yapılan anma töreni sonrası Kocatepe Camisinde kılınan ikinci ve cenaze namazlarının ardından Cebeci Asri Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Geray, 1930 yılında İstanbul'da doğdu. Ankara Ü Siyasal Bilgiler Fakültesinde yükseköğrenimini tamamladı (1953). Bursa ve İstanbul Valiliği maiyet memurluklarından sonra (1953-1956) Gündoğmuş ilçesinde kısa süre kaymakamlık yaptı (1956). SBF Şehircilik Kürsüsünde asistanlığa başladı (1956). New York Üniversitesinde araştırmalarda bulundu (1957-1959). 1960'ta Dr., 1966'da Doç. ve 1973'te de Prof. unvanlarını aldı. 1974-1975 yıllarında İmar ve İskân Bakanlığında Müsteşarlık görevinde bulundu. SBF'de Basın ve Yayın Yüksek Okulu Müdürlüğü (1976-1977) ve Dekanlık (1977-1982) yaptı. 1983'te 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanunu uygulanarak üniversitedeki görevine son verilmeye Kent-Koop Danışmanlığı (1983-

1989) ve Türkent Genel Müdürlüğü (1989-1990) görevlerini yürüttü. 1990'da Danıştay kararıyla SBF'deki görevine döndü. Altı yıl sonra Mersin Ü İİBF Kamu Yönetimi Bölümüne atandı (1996). Bu üniversitede bölüm başkanırken 1999'da emekliye ayrıldı. Ankara ve Mersin Üniversitesindeki kadrolu görevinin yanı sıra Ankara Ü Eğitim Fakültesi, Gazi Ü Mimarlık Mühendislik Fakültesi, İstanbul Ü İktisat Fakültesi ve KTÜ ile TODAİE'de dersler verdi, seminerler yönetti.

Rahmetli Geray'ın ders verdiği uzmanlık alanları; şehircilik, kentleşme politikası, mahallî idareler, Türkiye'nin toplumsal yapısı, kooperatifçilik, halk eğitim ve kırsal kalkınmaydı. Bu alanlarda çok sayıda makale, bildiri ve ki-

tabı bulunmaktadır. Dil ve edebiyat dallarında eserleri bulunmadığından daha fazla bilgi veremiyoruz.

İngilizce biliyordu.
Ruhu şad olsun!

MAHMUT MAKAL

TDK dernek dönemi (1932-1983) üyesi (1959: 898), hikâyci, denemeci ve eğitimci Mahmut Makal; tedavi gördüğü Hacettepe Üniversitesi Hastanesi'nde, 10 Ağustos 2018 Cuma günü hayata veda etti. Cenazesi, 12 Ağustos 2018 Pazar günü Kocatepe Camisinde kılınan öğle ve cemaze namazlarının ardından Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Rahmetli Makal, hakkında yazılanlara göre 1 Ocak 1930 tarihinde Aksaray'ın Demirci köyünde (bugün Gülağacı ilçesine bağlı kasaba) doğdu. Kesin doğum tarihi belli değildir. Babası İsmail Makal, annesi ise Atike Hanımdır.

Demirci Köyü İlkokulu (1942) ve Konya İvriz Köy Enstitüsünü (1947) bitirip ilkokul öğretmeni oldu. Aksaray'ın Nurgöz, Çardak ve Demirci köylerindeki ilkokullarda altı yıl öğretmenlik yaptı (1947-1953). Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji/Eğitim Bölümünde yükseköğrenimini tamamlayıp ilköğretim müfettişliğine atandı (1955). Antalya'daki kısa süreli görevinin ardından (1955-1956), yedek subaylık eğitim ve kışla hizmetini Ankara ve Bitlis'te yerine getirdi (1956-1957). Ankara (1957-1964) ve Adana (1966-1967) illerindeki ilköğretim müfettişliğinden sonra kadrosu Türkçe öğretmenliğine çevrildi. Bu görevleri sırasında MEB'ce mesleki araştırmalar yapmak üzere İngiltere'ye gönderildi (1962-1963). Peşi sıra Paris'te bir yıl sosyoloji öğrenimi gördü (1964-1965). İstanbul Sağlık ve Dilsizler Okulu Türkçe öğretmenliğinden istifa edip (1971) Bizim Köy Yayınlarını kurup yönetti (1971-1972). İtalya'ya gidip Venedik Üniversitesinde Türk dili ve edebiyatı dersleri verdi (1972-1973). Karadeniz Bakır İşletmelerinde görevli iken 1976 yılında emekliye ayrıldı. Kültür Bakanlığındaki danışmanlık / müşavirlik (1978-1979) son resmî görevidir. Memuriyet hayatı boyunca kitap ve yazıları dolayısıyla çok sayıda soruşturma geçirdi, ceza aldı, sürgüne gönderildi, tutuklandı ve yargılandı ancak mahkemelerce aklandı, görevine döndü.

Edebiyata ilgisi, şiir yazarak başladı. İlk şiiri "Toros'un Eteğinde" *Türke Doğru* dergisinde yayımlandığında henüz 15 yaşındaydı, İvriz Köy Enstitüsünde öğrenciydi. *İvriz Eğitim Dergisi*'nde şiirlerini yayımlamayı sürdürdü. 1947'de ilkokul öğretmenliğine atandığında *Varlık* dergisine Aksaray'ın Nurgöz ve Demirci köylerindeki sosyal hayatı, fiziki şartları anlatan mektuplar, notlar gönderme-

ye başladı (1948-1949). *Varlık*'ta yayımlanan bu notlar büyük ilgi gördü, *Bizim Köy* adıyla bir kitapta toplandı (1950). Kitap, birçok Köy Enstitülü yazarın da (Fakir Baykurt, Talip Apaydın, Mehmet Başaran, Dursun Akçam gibi) yetişip aynı yolu izlemesine, "Köy Edebiyatı" denilen bir edebî akımın başlamasına yol açtı. *Bizim Köy 21*, Makal'ın diğer eserleri ise birçok dile çevrilip yayımlandı. Şiir ve yazıları; *Ülkü*, *Varlık*, *Yayla*, *Yücel*, *Türk Dili*, *İncece*, *Çağdaş Türk Dili*, *ABeCe* dergileriyle *Cumhuriyet*, *Ulus*, *Vatan*, *Yenişün* ve *Öncü* gazetelerinde yer aldı. Bazı yayımlarında "Tufan Mahmut Makal" ve "Ahmet Tezer" imzalarını kullandığı görüldü.

Ödülleri içinde en önemlileri şunlardır:

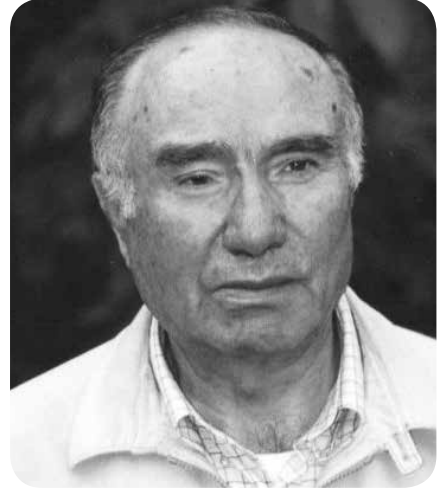
1967 UNESCO Dünya Kültürüne Hizmet Ödülü

1977 *Değişenler / Bizim Köy 1975* kitabıyla TDK Gezi Ödülü

2011 Mustafa Necati Öğretmenlik Onur Ödülü

Çok sayıda yeni baskısı yapılan kitapları, tür ve ilk baskı yıllarına göre şöyle sıralanabilir:

Anı, Öykü / Hikâye: *Bizim Köy* (1950, *Köyümden* adıyla 1952), *Memleketin Sahipleri* (1954), *Kuru Sevda* (1956), *Köye Gidenler* (1959), *Kalkınma Masalı* (1960), *İplik Pazarı* (1964), *Kamçı Teslimi* (1965), *Halktan Ayırı Düşenler* (1965), *Köpeksiz Köy* (1965), *Bu Ne Biçim Ülke?* (1968), *Zulüm Makinesi* (1969), *Kokmuş Bir Düzendeki* (1970), *Açlık Pınarı* (1973), *Karanlığı*

Zorlayanlar (1976), *Bir İşçinin Günlüğünden* (1980), *Faust'un Dediği / Anımsı, Acımsı* (1990), *Toplu Eserleri: Bir İşçinin Günlüğünden, Hayal ve Gerçek, Değişenler* (2001).

Deneme: *Ağlatı* (1989), *Köy Enstitüleri ya da Deli Memed'in Türküsü* (1993).

Gezi: *Ötelerin Havası* (1965), *Yeraltında Bir Anadolu* (1968), *Hayal ve Gerçek, Değişenler / Bizim Köy 1975* (1976).

Söyleşi/Röportaj: *Bakırdaki Kıvılcım / Enstitülüler* (1992).

İnceleme: *17 Nisan* (1959), *Eğitimde Yolumuz Nereye?* (1960), *Köy Enstitüleri ve Ötesi* (1979).

Hakkında 2011 yılında İzmir'de Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneğince *Mahmut Makal'a Armağan* (Haz. Kemal Kocabaş) adlı bir kitap yayımlandı. Bir yıl önce de (2010) hayatını anlatan *Bizim Köy* adlı bir belgesel film çekildi.

İlkokul öğretmeni Naciye Makal'la evliliğinden kızı Tezer ve oğlu Ahmet Makal bulunmaktadır. Naciye Hanım'ın bir hikâye kitabı yayımlanmıştır: *Bindim Tütün Küfesine* (2001).

Kültür Bakanlığında kızak müşavirlik yaptığım 1978-1979 yıllarında oda arkadaşım iki müşavirden biri de Mahmut Makal'dı. Yüz felci geçirmişti. Buna rağmen, örme bir başlıkla her

gün masasında bulunmaya özen gösteriyordu. Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı (Bakan) görevinden ayrılınca o da tekrar emeklilik hayatına döndü.

Rahmetli Makal; Türkiye'deki köy gerçeğini edebî yolla siyasetçilere, aydınlara, devlet memurlarına aktarmakla bir bakıma kırsal kalkınma bilincinin oluşmasına katkı sağlamıştır. Ruhu şad olsun!